वन क्षेत्रको दीगो व्यबस्थापन : नेपाली अभियान/अनुभव

ल्याम बहादुर दर्जी

अध्यक्ष

राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्च, नेपाल

परिचय:

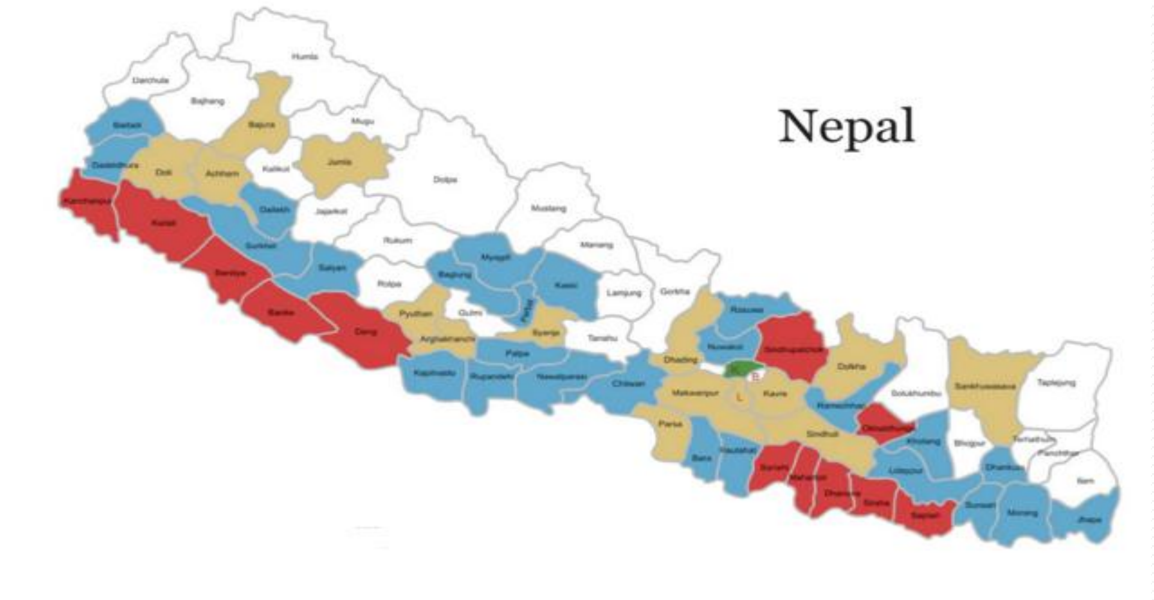

- नाम : ल्याम बहादुर दर्जी
- देश: नेपाल
- अध्यक्ष, राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्च, नेपाल
- भूमिहीन किसानहरुको आवास, खाद्य तथा जीविकोपार्जनको लागि क्रियाशिल राष्ट्रिय संगठन जुन एशियाली किसान संगठनको समेत सदस्य रहेको छ। नेपालको ५४ जिल्लामा काम गर्छ। सदस्य संख्या: ९२,७६३

नेपालको वन सम्बन्धी अवस्था

जमीन उपयोग अनुपात (%)

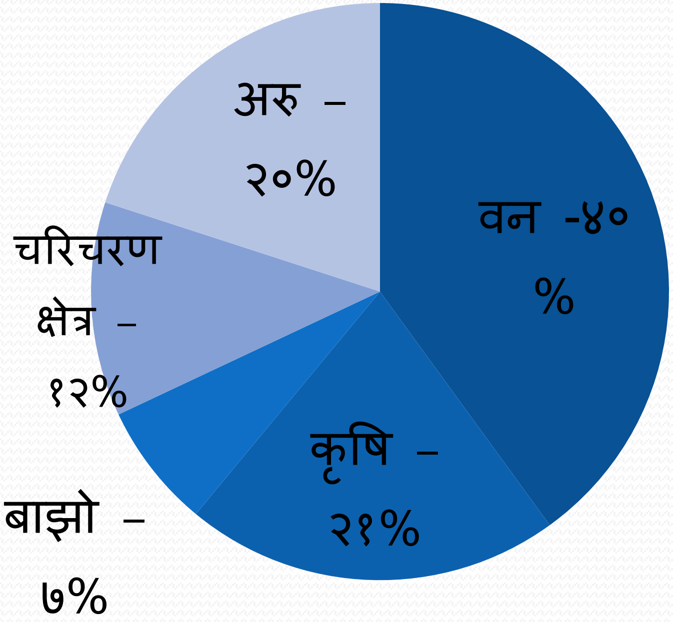

वन स्वामित्व (%)

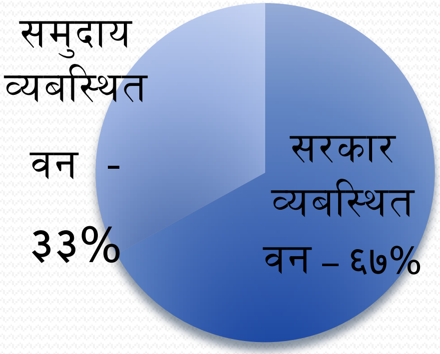

दीगो वन व्यबस्थापनका लागि समुदाय तहमा मञ्चले गरेका अभियानहरु:

- मानव सहितको चुरे संरक्षण अर्न्तक्रिया, जनयात्रा र डेलिगेशनहरुको आयोजना

  उपलब्धी: चुरे सम्बन्धी ऐनमा मानव रहित हैन मानव सहितको ऐन बन्ने सहमति भएको छ ।

- सामुदायिक वन समिती र भूमिहीन तथा साना किसानवीच समन्वयात्मक भूमिका खेली किसानहरुलाई सामुदायिक वनको सदस्य बनाउन पहल

  उपलब्धी: भूमिहीन किसानले वन नजिकको बाँझो जग्गा लिजमा लिइ खेती गर्न थालेको जसले उनीहरुको जीविकालाई मदत पुगेको छ ।

- भूमिहीन किसानहरुसँग समुदाय तहमा वन सम्बन्धी नीति तथा महत्वका बारे छलफल आयोजना

  उपलब्धी: भूमिहीन किसानको वनसम्बन्धी नीतिमा ज्ञान निर्माण भएको छ । यसले उनीहरुलाई आफ्नो वन संरक्षण प्रतिको कर्तव्य र अधिकारको बोध गराएको छ ।

सुझावहरु

- समुदायमा आधारित वनहरुको कार्ययोजनामा वनमा आधारित लघु उद्योगलाई प्राथमिकता दिई यसमा गरिब, भूमिहीन सुकुम्बासी र महिलाहरुको संलग्नता सुनिश्चित गर्ने।
- वन व्यबस्थापनमा अन्तर प्रजातीको आम्दानी दिने खालको वोट लगाउनुपर्ने (जस्तै : कागती, अलैची, अम्रिसो, भोगटे आदि)
- वन क्षेत्र तोकिएको तर वोट विरुवा नभएको क्षेत्रको जग्गा भूमिहीन किसानहरुलाई लिजमा उपलब्ध गराउने खालको प्रभावकारी वन व्यबस्थापनको नीति नियम ल्याइनुपर्छ ।
- वन संरक्षणमा आदिवासी जनजातीको परम्परागत ज्ञान र अभ्यासलाई प्राथमिकता दिनुपर्छ।

क्रमशः

- आवश्यकता हेरी वनको क्षेत्र तोक्नुपर्ने
- वन र कृषिको आन्दोलनलाई एकिकृत गर्दै लैजाने ।
- भू उपयोग ऐन निर्माणका क्रममा वन तथा कृषि मन्त्रालयसँग राम्रो समन्वय भइ यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनुपर्छ ।
- एक वोट, एक परिवारको बृक्षारोपण अभियानलाई अनिवार्य निरन्तरता दिनुपर्छ ।

जय भूमि । जय किसान ।